

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD –4101-023-05/2012

P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/12/094 Profilaktyka narkomanii w szkołach

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler

Zdzisław Stefan Zbierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84752 z 30 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana

Szkoła Podstawowa nr 81 im. prof. Michała Siedleckiego, 80-299 Gdańsk, ul. prof. Siedleckiego 14 (dalej: „Szkoła”)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Mariola Cyranek, Dyrektor Szkoły Podstawowej (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie planowania oraz wdrażania działań w obszarze profilaktyki narkomanii w latach szkolnych 2010/2011 oraz 2011/2012.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia przede wszystkim rzetelna działalność planistyczna w przedmiotowym zakresie, zrealizowanie działań zaplanowanych w Szkolnych Programach Profilaktyki oraz skutecznie prowadzona działalność profilaktyczna.

Planowanie działań profilaktycznych oparto na diagnozie zachowań problemowych uczniów, a także potrzeb i oczekiwań uczniów, nauczycieli i rodziców. Działania z zakresu profilaktyki narkomanii obejmowały w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 przede wszystkim uczniów klas starszych, nauczycieli, a także rodziców. W Szkole stwierdzono przypadki używania substancji psychoaktywnych, jak również zgłoszeń takich incydentów od rodziców, Policji, kuratorów, strażników miejskich lub pracowników socjalnych.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna na rzecz uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli udzielana była w Szkole na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach² (dalej: „rozporządzenie MENIS z dnia 7 stycznia 2003 r.”) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w tej samej sprawie (dalej: „rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r.”)³. NIK nie wnosi uwag do współpracy Szkoły z pracownikami właściwej poradni psychologiczno-pedagogicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie działań z zakresu profilaktyki narkomanii

Opis stanu
faktycznego

1.1. Szkolny Program Profilaktyki

Według stanu na 3 września 2012 r. w Szkole zatrudnionych było ogółem 106 nauczycieli, w tym 2 pedagogów szkolnych oraz 1 psycholog szkolny (9 nauczycieli

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz.U. Nr 11, poz. 114 – uchylone z dniem 1 lutego 2011 r.

³ Dz. U. Nr 228, poz. 1487

pracowało w niepełnym wymiarze czasu pracy). Do Szkoły uczęszczało ogółem 1180 uczniów, w tym 335 zorganizowanych łącznie w 15 klasach V i VI. (dowód: akta kontroli str. 5)

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁴, działalność edukacyjna szkoły jest określona m.in. przez program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.

Realizacja programu profilaktyki dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów oraz oczekiwań środowiska lokalnego należała do zadań Szkoły i była określona w § 3 ust. 5 statutu Szkoły. Zgodnie z § 63 ust. 1 ww. statutu, do obowiązków Szkoły należała także współpraca z poradnią psychologiczno-wychowawczą oraz innymi instytucjami wspomagającymi rozwój ucznia. Ponadto, § 58 ust. 1 statutu Szkoły przewidywał możliwość powoływania zespołów problemowo-zadaniowych, w celu prawidłowego realizowania funkcji Szkoły. (dowód: akta kontroli str. 6-11)

W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywał: Szkolny Program Profilaktyki zatwierdzony 30 sierpnia 2010 r. na Radzie Pedagogicznej i uchwalony przez Radę Rodziców 27 września 2010 r. oraz kolejny Szkolny Program Profilaktyki zatwierdzony na Radzie Pedagogicznej 18 września 2011 r. i uchwalony przez Radę Rodziców 19 września 2011 r. Ww. Programy Profilaktyki były opracowane przez szkolny Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w skład którego wchodził: pedagog szkolny, psycholog szkolny oraz socjoterapeuci ze szkolnej świetlicy socjoterapeutycznej. (dowód: akta kontroli str. 12-41)

Założeniem obydwu Szkolnych Programów Profilaktyki (dalej: „SPP”) było kształtowanie postaw zdrowego i bezpiecznego stylu życia bez potrzeby stosowania agresji i używek, kształtowanie umiejętności życiowych, jak również zapobieganie sytuacjom i zachowaniom problemowym w szkole, budowanie więzi szkoła – dom – środowisko, a także wspólnej aktywności wychowawczej i partnerstwa w podejmowaniu działań i decyzji wychowawczych przeciw agresji dziecięcej i uzależnieniom. Program zakładał m.in.: (a) wyposażenie uczniów, rodziców, nauczycieli w podstawowy zasób wiedzy o uzależnieniach i możliwościach uzyskania pomocy, (b) redukcję negatywnych skutków wynikających z zagrożenia dzieci przemocą w szkole i poza nią oraz wszelkiego rodzaju przejawów wandalizmu i uzależnień, (c) rozwijanie umiejętności i rozwiązywania problemów, szukania rozwiązań w trudnych sytuacjach, kształtowanie poczucia własnej wartości, wyrażanie postawy asertywnej, (d) wspieranie zdrowego stylu życia przez właściwą organizację czasu wolnego, (e) doskonalenie współpracy z rodzicami w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom i rozwiązywania problemów uczniów. SPP skierowany był do uczniów, rodziców i nauczycieli pracujących w Szkole, a szczegółowe cele, w tym zadania w zakresie profilaktyki uzależnień określone w Programie były następujące:

1. Uświadomienie uczniom różnorodnych zagrożeń i nauka sposobu radzenia sobie z nimi, w tym poznanie skutków działania substancji szkodliwych, profilaktyka uzależnień (nikotyna, alkohol, narkotyki),
2. Przeciwdziałanie agresji oraz innym zachowaniom ryzykownym (profilaktyka uzależnień), w tym: przedstawienia teatralne dotyczące profilaktyki uzależnień

⁴ Dz.U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17 – uchylone z dniem 1 września 2012 r.

i przemocy, pogadanki dotyczące szkodliwości palenia i zagrożeń związanych z narkotykami i alkoholem,

3. Stałe podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie psychoprofilaktyki.
4. Wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych, w tym opracowywanie procedur postępowania interwencyjnego w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ucznia.

Dla realizacji każdego celu przewidziano ww. zadania, formy ich realizacji (prelekcje, pogadanki, przedstawienia teatralne, szkolenia, warsztaty, zajęcia wewnątrzklasowe) oraz realizatorów i adresatów.

SPP nie przewidywał realizowania Szkoleń Programów profilaktycznych przygotowanych lub prowadzonych przez podmioty zewnętrzne. (dowód: akta kontroli str. 12-35)

Przy opracowywaniu Szkolnych Programów Profilaktyki autorzy współpracowali z Policją, Strażą Miejską i Urzędem Miasta m.in. opierając się na materiałach informacyjno- edukacyjnych uzyskanych od tych podmiotów („Nie jesteś sam - Klub Profilaktyczny dla klas IV-VI”, „Sam o sobie decyduję, decyzja należy do mnie”), a także prowadzili konsultacje z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1, Ośrodkiem Terapii Dzieci i Młodzieży, Centrum Interwencji Kryzysowej, Gdańskim Centrum Profilaktyki Uzależnień, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie i Ośrodkiem Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko”. (dowód: akta kontroli str. 64-65)

Działania z zakresu profilaktyki narkomanii były umieszczone w SPP w szerszym kontekście profilaktyki uzależnień i wzmacniania pożądanych postaw i dotyczyły m.in. palenia tytoniu, spożywania alkoholu, radzenia sobie z agresją i przemocą, rozwiązywania konfliktów, tolerancji dla odmienności i wzmacniania postaw asertywnych.

Przy tworzeniu SPP Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej zakładał przede wszystkim działania z poziomu profilaktyki uniwersalnej (pierwszorzędowej). Pedagog szkolna wyjaśniła, że ponieważ do Szkoły uczęszczają dzieci w wieku od 6 do 12 lat i nie stwierdzono zagrożeń związanych z narkomanią, zatem nie było potrzeby tworzenia programów profilaktyki selektywnej. (dowód: akta kontroli str. 64-65)

W zakończeniu SPP określono, że przeprowadzane na zakończenie każdego roku szkolnego badania ewaluacyjne pozwolą na dokonanie zmian i korekt w Programie, a ewaluacja zostanie przeprowadzona poprzez diagnozę wybranych obszarów w oparciu o wywiad, ankiety i obserwacje. (dowód: akta kontroli str. 23, 29)

Autorzy SPP nie brali udziału w szkoleniach z zakresu tworzenia szkolnych programów profilaktycznych, za wyjątkiem jednej osoby, tj. socjoterapeutki ze szkolnego Zespołu Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, która uczestniczyła w szkoleniu „Budowanie szkolnego programu profilaktyki”, zorganizowanym we wrześniu 2003 r. przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie. (dowód: akta kontroli str. 64-66)

1.2. Plany doskonalenia nauczycieli

Na lata szkolne objęte kontrolą w Szkole opracowano roczne plany Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli. Plany na ww. lata szkolne nie przewidywały bezpośredniego doskonalenia nauczycieli w zakresie profilaktyki narkomanii, zakładały natomiast udostępnienie informatorów o kursach doskonalących, szkoleniach oraz warsztatach organizowanych przez ośrodki

doskonalenia nauczycieli, a także opracowanie planu szkoleń i warsztatów dla nauczycieli, zgodnego z ich potrzebami oraz priorytetami Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu. (dowód: akta kontroli str.42-43)

1.3. Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń

Strategia działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, o której mowa w § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem⁵ (dalej: „rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r.”), nie została w Szkole opracowana, a statut Szkoły Podstawowej nie przewidywał opracowania takiej strategii. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w Szkole nie opracowano strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych, ponieważ w grupie wiekowej dzieci od 6 do 12 lat nie występuje zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych, który stwarzałby wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków uzależniających lub substancji psychotropowych. (dowód: akta kontroli str. 101-103)

W Szkole opracowano niektóre elementy strategii, wymienione w ww. przepisie rozporządzenia MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. W okresie objętym kontrolą w Szkole funkcjonowały:

- „Szkolne procedury postępowania wobec uczniów w sytuacjach zagrożeń w Szkole Podstawowej nr 81 w Gdańsku im. prof. Michała Siedleckiego” (załącznik nr 1 do Szkolnego Programu Profilaktyki);
- „Zasady współpracy Szkoły Podstawowej nr 81 w Gdańsku z instytucjami wspomagającymi Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej” (załącznik nr 2 do Szkolnego Programu Profilaktyki);
- plany „Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli” na lata szkolne 2010/2011 i 2011/2012.

(dowód: akta kontroli str.42-43, 53-62)

Szkolne procedury postępowania wobec uczniów w sytuacjach zagrożeń oraz Zasady współpracy Szkoły Podstawowej z instytucjami wspomagającymi Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej odpowiadały Procedurom postępowania nauczycieli i metodom współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności: narkomanią, alkoholizmem, prostytutką⁶.(dowód: akta kontroli str. 53-62)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Prawidłowość wdrażania działań profilaktycznych

2.1.Realizacja profilaktyki narkomanii w szkole

W badanym okresie Szkoła w zakresie profilaktyki uniwersalnej (pierwszorzędowej) dotyczącej uzależnień podjęła szereg działań, w tym:

Opis stanu
faktycznego

⁵ Dz.U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226.

⁶ Modelowe procedury postępowania nauczycieli opracowane w ramach jednego z modułów Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży.

- w roku szkolnym 2010/2011 opiekunka koła teatralnego wraz z uczniami przygotowała spektakl „O królewnie Śnieżce- bajka inaczej” w ramach scenariusza zaczerpniętego z programu „Alkoholowi i narkomanii nie” (przedstawienie obejrżeli uczniowie klas IV-VI, ponadto uczestniczyli oni w przedstawieniu teatru wrocławskiego „W pustyni i w sieci” poruszającego tematykę uzależnienia od komputera i Internetu);
- w klasach VI w roku szkolnym 2010/2011 funkcjonariusze Policji przeprowadzili zajęcia „Odpowiedzialność karna nieletnich” i „Cyberprzemoc”;
- w roku szkolnym 2011/2012 we wszystkich klasach I socjoterapeutki szkolne przeprowadziły warsztaty socjoterapeutyczne „Spójrz inaczej”, a uczniowie wszystkich klas IV-VI obejrżeli przedstawienie teatru wrocławskiego „W pułapce cywilizacji” poruszającego tematykę różnego rodzaju uzależnień;
- wychowawcy klas na lekcjach wychowawczych realizowali zajęcia na temat profilaktyki uzależnień ujęte w rocznych planach wychowawczych (zajęcia przeprowadzono w 25 klasach z poziomu IV-VI z inicjatywy wychowawców i rodziców uczniów tych klas);
- Szkoła zakupiła 4 pakiety filmów edukacyjnych z serii „Przestrogi” oraz „Bezpieczeństwo” do wykorzystywania na godzinach wychowawczych (filmy dostępne w bibliotece szkolnej);
- biblioteka szkolna posiadała 38 pozycji o tematyce dotyczącej m.in. narkomanii, alkoholizmu i palenia tytoniu (pozycje dostępne dla kadry pedagogicznej i rodziców uczniów);
- podczas zajęć „Wychowanie do życia w rodzinie” we wszystkich klasach VI realizowano tematykę uzależnień poprzez wykorzystanie stron internetowych m.in. „abc wiadomości o narkomanii wśród dzieci i młodzieży”;
- podczas doraźnych zastępstw nauczyciele biblioteki realizowali elementy biblioterapii poruszające tematykę uzależnień, wykorzystując opowiadania terapeutyczne: „Kiedy Pani złość przychodzi z wizytą”, „Niebieski plecak”, „Klucze w małej ręce”, „Pamiętnik Narkomanki”, „My dzieci z dworca ZOO”;
- wychowawcy klas IV-VI przeprowadzili lekcje wychowawcze według ujednoliconego scenariusza zajęć opracowanego przez pedagoga szkolnego pn. „Dopalacze- substancje odurzające, narkotyki”;
- na zajęcia klubu profilaktycznego prowadzonego (przy wsparciu Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień) przez pracowników Szkoły w ramach programu „Nie jesteś sam” (opracowanego przez szkolne socjoterapeutki) wprowadzano tematykę profilaktyki uzależnień od alkoholu, papierosów i narkotyków (opieką objęto 15 uczniów z rodzin zagrożonych);
- przed gabinetem pedagoga szkolnego znajdowała się gazetka ścienna, na której zawieszano materiały dotyczące profilaktyki uzależnień, w tym dopalaczy,
- pedagog i psycholog szkolny przeprowadziły szkolenie dla wychowawców klas w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole;
- w ramach zebrań z rodzicami (spotkania indywidualne, informacyjne, wywiadówki) przeprowadzono pedagogizację rodziców m.in. w zakresie uzależnień.

(dowód: akta kontroli str.89-103, 106)

W okresie objętym kontrolą podmioty zewnętrzne nie realizowały w Szkole programów profilaktycznych dotyczących narkotyków, w związku z czym Szkoła nie ponosiła dodatkowych wydatków na profilaktykę narkomanii. (dowód: akta kontroli str.104-107)

Szkoła korzystała z rozwiązań i pomysłów zawartych w materiałach proponowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu w opracowaniu „Profilaktyka

używania nowych narkotyków tzw. dopalaczy przez młodzież. Oferta działań profilaktycznych adresowanych do dyrektorów szkół, kadry pedagogicznej, rodziców, uczniów oraz organów prowadzących. Treści związane z dopalaczami włączono do Szkolnego Programu Profilaktyki, w punkcie dotyczącym poznania skutków działania substancji szkodliwych. W Szkole we wszystkich klasach z poziomu I-III zrealizowano zajęcia „Dopalacze – substancje odurzające, narkotyki”, jak również przeprowadzono zajęcia na temat profilaktyki uzależnień (ujęte w rocznych planach wychowawczych klas i przeprowadzone przez wychowawców tych klas). (dowód: akta kontroli str. 88)

W badanym okresie programy zamieszczone w Banku Programów Profilaktycznych Ośrodka Rozwoju Edukacji, tj. „Nie pal przy mnie proszę” – realizowane były w formie warsztatów dla dzieci (dotychczas dla 6 klas z poziomu I-III), „Spójrz inaczej”(budowanie pożądanych społecznie postaw wobec zagrożeń) – zrealizowane zostały jako warsztaty dla wszystkich klas I, „Spójrz inaczej na agresję” – w zależności od zapotrzebowań Szkoła przeprowadziła warsztaty dla klas IV, V i VI, „Szkoła dla rodziców i wychowawców” (psychoedukacja w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności skutecznej komunikacji) – zajęcia dla 10 rodziców zrealizowano we współpracy z Bałtyckim Stowarzyszeniem „Aktywność”. (dowód: akta kontroli str. 86-87)

W Szkole istniała możliwość uzyskania przez rodziców informacji oraz pomocy w poznaniu problematyki uzależnień, w tym dopalczym.in. poprzez konsultacje z pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym lub socjoterapeutami dostępnymi w godzinach pracy, w ramach wyznaczonych do takich spotkań godzin oraz podczas comiesięcznych spotkań z rodzicami (wywiadówki i konsultacje dla rodziców). Ww. pracownicy posiadali.in. informatory i ulotki dotyczące opisywanej tematyki. Ponadto, przed gabinetem pedagoga szkolnego znajdowała się gazetka ścienna, na której wywieszano materiały dotyczące profilaktyki związanej z dopalaczami. Rodzice podczas zebrań w Szkole mogli zapoznać się w tymi informacjami.(dowód: akta kontroli str. 87-88, 106)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że podczas ww. konsultacji i spotkań rodzic mógł otrzymać informacje na temat dopalaczy, objawów w zachowaniu dziecka wskazujących na zażycie takiej substancji oraz informacje jak należy reagować i gdzie można otrzymać pomoc. Ponadto, Szkoła ściśle współpracowała z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Gdańsku, gdzie udzielano rodzicom porad i gdzie mogli oni uczestniczyć w zajęciach „Szkoły dla rodziców” rozwijającej ich umiejętności wychowawcze (propozycja dla rodziców niewydolnych wychowawczo). W okresie objętym kontrolą w Szkole odbywały się prowadzone przez socjoterapeutki szkolne zajęcia „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, polegające na psychoedukacji w zakresie podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności skutecznej komunikacji (z udziału zajęciach skorzystało 10 rodziców).(dowód: akta kontroli str. 105-107)

Plany Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli na lata szkolne objęte kontrolą nie przewidywały doskonalenia nauczycieli w zakresie profilaktyki narkomanii. Niemniej jednak, w sprawozdaniu z WDN za rok szkolny 2010/2011, w związku z pojawieniem się w trakcie roku szkolnego ogólnokrajowego problemu dopalaczy, Szkoła przeprowadziła pogadanki z uczniami oraz na zebraniach z rodzicami, a nauczyciele prowadzili samodoskonalenie przy wykorzystaniu stron internetowych o dopalaczach. Ponadto, pedagodzy szkolni uczestniczyli w szkoleniach: „Giełda profilaktyki”, „HIV, AIDS, i narkomania”, „Środki psychotropowe – łatwy dostęp do uzależnień” (w ostatnim szkoleniu uczestniczyła także psycholog szkolna) oraz wspólnie w roku szkolnym 2011/2012 prowadzili szkolenia dla nauczycieli

w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.(dowód: akta kontroli str. 42-43, 67-85)

W ww. okresie pedagog szkolna (klas młodszych) uczestniczyła w konferencji „Giełda profilaktyki” zorganizowanej (w listopadzie 2010 r. i w maju 2011 r.) przez Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień, a pedagog szkolna (klas starszych) w szkoleniach prowadzonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Gdańsku, tj. „HIV, AIDS i narkomania” (listopad 2010 r.) oraz „Środki psychoaktywne – łatwy dostęp do uzależnień” (luty 2011 r.), a także dwukrotnie (listopad 2010 r. i maj 2011 r.) w konferencji „Giełda profilaktyki” zorganizowanej przez Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień. Natomiast psycholog szkolna uczestniczyła w szkoleniach zorganizowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Gdańsku: „HIV, AIDS i narkomania” (listopad 2010 r.) oraz „Środki psychoaktywne – łatwy dostęp do uzależnień” (luty 2011 r.). Ponadto, cały Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w maju 2012 r. wziął udział w IX Komisariacie Policji w Gdańsku w spotkaniu ze specjalistą ds. prewencji kryminalnej nieletnich i patologii na temat środków uzależniających – dopalaczy i środków psychoaktywnych oraz założeń ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁷, a także stosowania procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych i współpracy z Policją.(dowód: akta kontroli str. 44-52)

Opisanymi wyżej działaniami Szkoła wypełniała dyspozycję zawartą w § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r.⁸

Na podstawie badanych działań dotyczących profilaktyki narkomanii, przewidzianych do realizacji w SPP na lata objęte kontrolą stwierdzono, że Szkoła wykonała zadania z tego zakresu. Działania te ujęte były w SPP w ramach 3 celów szczegółowych, tj. uświadomienia uczniom różnorodnych zagrożeń, przeciwdziałania agresji i innym zachowaniom ryzykownym oraz podnoszeniu kwalifikacji kadry pedagogicznej w zakresie psychoprofilaktyki.(dowód: akta kontroli str.89-100)

Badania skuteczności działań profilaktycznych ujętych w SPP w kontrolowanym okresie, dokonano w oparciu m.in. o obserwację uczniów, rozmowy z ich rodzicami, analizę dokumentacji szkolnej, w tym dokumentacji pedagoga szkolnego (opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznych, informacje na temat udzielanej pomocy materialnej, rozmowy i zajęcia indywidualne z uczniami i ich rodzicami), współpracę z kuratorami sądowymi i społecznymi, przedstawicielami Straży Miejskiej i Policji oraz pracownikami socjalnymi. W wyniku dokonanych ewaluacji końcowych SPP szkolny Zespół Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej nie stwierdził przypadków używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol, papierosy), jak również zgłoszeń takich incydentów od rodziców uczniów, Policji, kuratorów, strażników miejskich czy pracowników socjalnych. Natomiast, we wnioskach zalecono szczegółowe zdiagnozowanie problemu agresji w szkole oraz ulepszenie sposobu dyżurowania podczas przerw między lekcjami w celu zmniejszenia negatywnych zachowań. Ponadto, w ewaluacji za rok szkolny 2011/2012 wykorzystano badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie „Zapobiegania agresji w Szkole”. Ww. sprawozdania zostały przyjęte bez uwag przez dyrektora Szkoły. (dowód: akta kontroli str.109-117)

2.2. Podejmowanie działań interwencyjnych

⁷ j.t. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.

⁸ Dz.U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226.

W latach szkolnych objętych kontrolą Szkoła nie podejmowała działań interwencyjnych ponieważ na terenie Szkoły nie stwierdzono przypadku używania, posiadania, ani rozprowadzania środków odurzających lub substancji psychotropowych przez uczniów.(dowód: akta kontroli str. 108)

2.3. Organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w Szkole na rzecz uczniów, ich rodziców i nauczycieli była udzielana na zasadach określonych w rozporządzeniu MENiS z dnia 7 stycznia 2003 r. oraz w rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r., przez szkolnych: pedagogów, psychologa oraz socjoterapeutów.(dowód: akta kontroli str. 6-120)

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie było bezpośredniego zagrożenia uzależnieniem od narkotyków w zakresie profilaktyki selektywnej, natomiast w zakresie profilaktyki uniwersalnej, w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Szkoła prowadziła działania profilaktyczne w celu kształtowania prawidłowych postaw wobec zagrożeń, tj. warsztaty adaptacyjne i integracyjne, spotkania edukacyjne, w tym ze Strażą Miejską, Policją oraz szkolnym Zespołem ds. Promocji Zdrowia, udział uczniów w przedstawieniach teatralnych dotyczących tematyki uzależnień od narkotyków i alkoholu, zajęcia w szkolnym Klubie Profilaktycznym, jak również prowadzone przez wychowawców klas pogadanki pt. „Dopalacze – substancje odurzające, narkotyki”. W Szkole odbywały się konsultacje z psychologiem, pedagogiem i socjoterapeutami, którzy byli dostępni podczas godzin pracy, konsultacji i zebrań z rodzicami.

Współpraca Szkoły z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Gdańsku polegała głównie na cyklicznych (raz w miesiącu) konsultacjach z psychologiem Poradni (dla rodziców, nauczycieli i wychowawców), przeprowadzeniu przez pracowników Poradni warsztatów profilaktycznych dla uczniów, w tym we wszystkich klasach IV, systematycznym konsultowaniu problemów uczniów przez pedagogów szkolnych i psychologa szkolnego z pracownikami Poradni, na udziale kadry pedagogiczno-psychologicznej oraz nauczycielskiej w szkoleniach organizowanych i prowadzonych przez Poradnię.

W badanym okresie Szkoła zaleciła 56 rodzicom udział w zajęciach psycho-edukacyjnych na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Gdańsku. Ponadto, w Poradni pod kątem specyficznych potrzeb edukacyjnych przebadanych zostało 286 uczniom Szkoły.(dowód: akta kontroli str. 118-120)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Gdańsk,
Miejscowość

28 grudnia 2012 r.
Data

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler
Zdzisław Stefan Zbierski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.